Estudi de la basílica paleocristiana de l'amfiteatre de Tarragona

Vista zenital de la basílica visigòtica i l'església romànica de Santa Maria del Miracle.

Investigador/s principal/s: Josep M. Macias (ICAC), Andreu Muñoz (Museu Bíblic Tarraconense), Immaculada Teixell (Ajuntament de Tarragona).
Investigador/s participant/s: Judit Ciurana (ICAC), Serena Vinci (ICAC).
Investigador/s col·laborador/s: Jordi López (ICAC), Albert Casas (UB), Diana Gorostidi (ICAC) i Unitat de Documentació Gràfica (ICAC).
Dates: 01/01/2008 - 31/12/2014

La basílica visigoda conservada a l'interior de l'amfiteatre de Tarragona constitueix un clar exemple de sacralització arquitectònica d'un *locus martyrium*. L'arena de l'edifici romà esdevingué l'escenari de la *damnatio ad vivicomburium* del bisbe Fructuós i dels seus diaques Auguri i Eulogi a l'any 259. Cap a mitjan del segle V l'amfiteatre perdé la seva funcionalitat original com a edifici d'espectacles associat a les activitats del *Concilium Provinciae*. Durant la segona meitat del segle VI s'erigí una basílica en commemoració d'aquests fets i, des del punt de vista de la ritualitat cristiana, es manté el dubte sobre una presència arquitectònica precedent, i oculta, per l'església avui conservada. Els dubtes tenen el seu origen en l'emplaçament precís de la basílica en la pròpia arena de l'amfiteatre, donat que la seva posició va comportar la fonamentació del temple dins de les *fossae* altimperials, fet que s'hauria evitat a partir d'un desplaçament. D'altra banda hi ha un important decalatge entre l'abandó de l'edifici i la construcció de la basílica. Aquest projecte té com a objectiu exhaurir les darreres possibilitats d'interpretació de l'edifici tot implementant-lo en l'evolució històrica i religiosa de l'antiga Tàrraco. D'altra banda les actuacions que es desenvolupen s'encaminen a millorar la documentació gràfica sobre els

Contingut extret de la web de l'ICAC (www.icac.cat)

edificis i establir noves propostes de difusió científica i ciutadana.

L'amfiteatre de Tarragona és un monument excavat sobretot durant el segle XX. L'any 1948, sota la direcció de Samuel Ventura (Museo Arqueológico Provincial) i l'esponsorització de la Fundació W. J. Bryant, es va iniciar un procés que permeté descobrir l'única basílica paleocristiana que s'ha preservat de forma íntegra fins als nostres dies a la ciutat de Tarragona. No se'n tenia constància i havia passat desapercebuda sota la fonamentació de l'església medieval de Santa Maria del Miracle. Les excavacions van representar un important impuls per al seu coneixement, però la deficiència de la metodologia emprada va deixar importants llacunes en la comprensió global del conjunt. L'any 1987 el Taller Escola d'Arqueologia de Tarragona (TED'A) escometia una nova intervenció sobre l'amfiteatre i la basílica visigòtica en aquells punts on encara quedaven evidències estructurals o sedimentologia estratigràfica. El TED'A publicà els seus resultats en una monografia l'any 1990 on feia un estat de la qüestió sobre l'edifici a partir d'un projecte de recerca en què l'edifici altimperial era el principal protagonista. A partir d'aquesta obra es va recuperar l'interès científic sobre el monument, cosa que propicià l'aparició de posteriors treballs de síntesi o bé de recopilació dels resultats arqueològics que es van obtenir a partir de mitjan segle XX. Entre aquests, destaquen les anàlisis de Cristina Godoy i les aportacions de Sánchez Real, que demostren que la sala annexa era un baptisteri. Des de l'ICAC s'ha volgut donar continuïtat a aquesta recerca i a través del treball de Màster titulat "La basílica visigòtica de l'Amfiteatre de Tarragona: una nova revisió del seus espais litúrgics" elaborat per l'Andreu Muñoz, s'ha plantejat la continuïtat dels treballs. Per aquest propòsit s'ha efectuat un conveni de col·laboració entre l'Ajuntament de Tarragona, l'Arquebisbat de Tarragona i l'ICAC per tal de dur a terme un projecte que contempli la recerca científica, la difusió ciutadana i la potenciació dels recursos pedagògics del recinte monumental.